

Sygn. akt V Ca 1108/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Joanna Machoń
------------------------	-----------------------------

po rozpoznaniu w dniu 30 grudnia 2021 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa T. M. i A. M.

przeciwko (...) w K.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie

z dnia 11 grudnia 2020 r., sygn. akt I C 1055/20

- zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądza od (...) w K. na rzecz T. M. i A. M. kwoty po 600 (sześćset) Euro wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 listopada 2019 r do dnia zapłaty oraz kwoty po 1114,75 (tysiąc sto czternaście 75/100) zł, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 grudnia 2021 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów procesu;
- zasądza od (...)w K. na rzecz T. M. i A. M. kwoty po 650 (sześćset pięćdziesiąt) zł, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie licznymi po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia pozwanemu do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów postępowania w instancji odwoławczej.

Sygn. akt V Ca 1108/21

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 27 lutego 2020 r. T. M. i A. M. wnieśli o zasądzenie od (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w K. w Republice Federalnej Niemiec kwoty po 600 euro wraz z ustawowymi odsetkami licznymi od dnia 9 listopada 2019 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Powodowie w uzasadnieniu pozwu wskazali, że w dniu 8 listopada 2019 r. mieli zaplanowany lot łączony z W. do F., a następnie z F. do B.. Zaplanowany lot na trasie z W. do F. połączeniem realizowanym przez pozwanego został odwołany z powodu strajku, co spowodowało utratę dalszego połączenia do B.. Pozwany pomimo wezwania do zapłaty nie zapłacił odszkodowania na rzecz powodów.

W odpowiedzi na pozew, pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Pozwany podniósł, że odwołanie lotu spowodowane było strajkiem personelu zorganizowanym przez związek zawodowy (...), co wyłącza odpowiedzialność pozwanego na podstawie rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. gdyż przyczyna ta mieści się w katalogu nadzwyczajnych okoliczności, których nie dało się uniknąć. Pozwany podnosił, że zaproponował T. M. i A. M. zmianę rezerwacji na rejs z W. do B. przez W., z czego powodowie skorzystali.

W replice na odpowiedź na pozew z dnia 23 lipca 2020 r. pełnomocnik powoda podtrzymał w całości żądanie pozwu podnosząc, że nie każdy strajk stanowi okoliczność wyłączającą odpowiedzialność przewoźnika za opóźniony lot, bowiem przedmiotowy strajk był zaplanowany wcześniej o czym pozwany miał świadomość.

Wyrokiem z dnia 11 grudnia 2020 r. Sąd Rejonowy dla m.st Warszawy w Warszawie w pkt 1 oddalił powództwo, w pkt 2 zasądził od każdego z powodów na rzecz pozwanego kwotę 908,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego wywiedli powodowie, zaskarżając wyrok w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucili:

1. Naruszenie przepisów prawa procesowego, mające wpływ na treść orzeczenia, a to:

a) art. 233 par. 1 k.p.c. przez dowolną a nie swobodną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci wydruków z artykułów prasowych złożonych do akt sprawy przez powodów przez ich pominięcie i ustalenie sprzecznie z treścią dowodów, że związek zawodowy (...) odrzucił propozycję rozwiązania sporu zbiorowego podczas gdy to pozwana odmówiła ugody;

Powyższe doprowadziło do ustalenia przez Sąd meriti niezgodnie ze stanem rzeczy, że to związki zawodowe odmawiały rozwiązania sporu podczas gdy z dokumentów tych wynika odmiennie oraz, że pozwana podjęła wszelkie możliwe i racjonalne kroki aby zapobiec zakłóceniu lotu powodów;

b) art. 230 k.p.c. w zw. z art. 210 par. 2 k.p.c. przez przyjęcie za bezsporne pomiędzy stronami faktów: że pozwany zapewnił powodom bezpłatną zmianę rezerwacji oraz że pozwana podejmowała próby polubownego rozwiązania problemu strajku, jednak oferta ta została odrzucona przez związek zawodowy podczas gdy powodowie faktom tym zaprzeczyli zarówno w replice na odpowiedź na pozew jak i piśmie procesowym z dnia 2 listopada 2020 r.

2. Naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 5 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 261/2004 PE i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylające rozporządzenie EWG nr 295/91 („rozporządzenie 261/2004) przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie oraz przyjęcie, że:

a) strajk załogi pokładowej stanowi nadzwyczajną okoliczność, wyłączającą odpowiedzialność przewoźnika z tytułu wypłaty odszkodowania na rzecz pasażerów, podczas gdy strajk pracowników personelu pokładowego nie jest okolicznością zewnętrzną i niezależną od pozwanej a nadto w okolicznościach niniejszej sprawy strajk ten został wywołany przez fakt, że to pozwana odmawiała polubownego rozwiązania sporu ze związkiem zawodowym a w konsekwencji uznanie, że roszczenia powodów nie zasługują na uwzględnienie;

b) pozwana podjęła wszelkie racjonalne i możliwe środki aby zapobiec odwołaniu lotu podczas gdy o możliwości strajku wiedziała co najmniej od 1.11.2019 r. (formalne wezwanie do strajku) a wobec swojej nieugiętej odmowy poddania sporu pod negocjacje faktycznie liczyła się z możliwością strajku już wcześniej, mimo to nie zdołała uniknąć opóźnień i odwołania lotów powodując, że powodowie dotarli do miejsca docelowego ze znacznym opóźnieniem wynoszącym 11 godzin w stosunku do pierwotnego planu podróży.

Wobec postawionych zarzutów powodowie wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku przez zasądzenie od pozwanej na rzecz każdego z powodów kwot po 600 euro wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 9.11.2019 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz każdego z powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych po 900 zł, opłaty sądowej po 200 zł i kosztów korespondencji w kwocie 29,50 zł, wraz z odsetkami ustawowymi na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c. Powodowie wnieśli również o zasądzenie od pozwanej na rzecz każdego z powodów kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego wg norm przepisanych oraz opłaty sądowej od apelacji oraz kosztów korespondencji 5,90 zł zgodnie ze złożonym spisem kosztów korespondencji wraz z odsetkami ustawowymi na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Z uwagi na to, że niniejsza sprawa podlegała rozpoznaniu według przepisów o postępowaniu uproszczonym, stosownie do treści art. 505¹³ § 2 k.p.c., Sąd Okręgowy ograniczył uzasadnienie wyroku do wyjaśnienia jego podstawy prawnej z przytoczeniem przepisów prawa.

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie w całości.

W ocenie Sądu Okręgowego wydane przez Sąd Rejonowy rozstrzygnięcie nie jest prawidłowe. W niniejszej sprawie powodowie dochodzili odszkodowania z tytułu odwołania lotu, który miał zostać zrealizowany przez pozwanego w dniu 8 listopada 2019 r. na trasie z W. do F.. Spór między stronami dotyczył oceny prawnej strajku personelu pozwanego. Powodowie wskazywali, iż strajk nie jest okolicznością nadzwyczajną zwalniającą pozwanego z odpowiedzialności na odwołanie lotu. Z takim stanowiskiem nie zgadzał się pozwany.

Zgodnie z art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 261/04 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, obsługujący przewoźnik lotniczy nie jest zobowiązany do wypłaty rekompensaty jeżeli może dowieść, że odwołanie jest spowodowane zaistnieniem nadzwyczajnych okoliczności, których nie można było uniknąć pomimo podjęcia wszelkich racjonalnych środków. Przewoźnik w celu uchylecia się od odpowiedzialności odszkodowawczej musi więc udowodnić wystąpienie dwóch przesłanek egzoneracyjnych: wystąpienia okoliczności nadzwyczajnej oraz podjęcia wszelkich racjonalnych środków celem uniknięcia skutków tego nadzwyczajnego zdarzenia.

Jak wskazuje się w orzecznictwie za nadzwyczajne okoliczności w rozumieniu art. 5 ust. 3 ww. rozporządzenia można uznać zdarzenia, które ze względu na swój charakter lub swoje źródło nie wpisują się w ramy normalnego wykonywania działalności danego przewoźnika lotniczego i nie pozwalają na skuteczne nad nim panowanie (zob. wyroki TSUE: z dnia 22 grudnia 2008 r., C 549/07; z dnia 31 stycznia 2013 r., C 12/11; z dnia 17 września 2015 r., C 257/14).

W niniejszej sprawie pozwana spółka nie kwestionowała tego, że powodowie posiadali potwierdzoną rezerwację na sporny lot, ani faktu jego odwołania. Podnosiła natomiast, że przyczyną odwołania lotu był strajk pracowników pozwanej zrzeszonych w związku zawodowym (...). Zdaniem Sądu Rejonowego strajk pracowników linii lotniczych (...) S.A. był okolicznością nadzwyczajną i stanowił w stosunku do tego przewoźnika lotniczego zdarzenie o charakterze nadzwyczajnym, na które nie miał wpływu i któremu nie mógł zapobiec.

W ocenie Sądu Okręgowego, z powyższym stanowiskiem nie sposób się zgodzić. Aktualne orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości daje bowiem podstawy do uznania, iż strajk pracowników przewoźnika lotniczego (w szczególności strajk zapowiadany, przeprowadzony zgodnie z przepisami prawa) nie stanowi nadzwyczajnej okoliczności o której mowa w art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 261/04. W szczególności Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 23 marca 2021 r. w sprawie C-28/20 (...) Ltd przeciwko (...), w motywie 52 tego wyroku stanowi, iż art. 5 ust. 3

rozporządzenia nr 261/2004 należy interpretować w ten sposób, że strajk rozpoczęty w związku z wezwaniem związku zawodowego pracowników obsługującego przewoźnika lotniczego z poszanowaniem warunków ustanowionych w przepisach krajowych, w szczególności z dochowaniem przewidzianego w nich terminu zapowiedzenia, mający na celu dochodzenie żądań pracowników tego przewoźnika, podjęty przez kategorię pracowników, których obecność jest niezbędna do wykonania lotu, nie jest objęty zakresem pojęcia „nadzwyczajnych okoliczności” w rozumieniu tego przepisu. Również w motywie 45 Wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 kwietnia 2018 r. w sprawie C-195/17 H. K. i in. (C-195/17), i połączone sprawy przeciwko (...), Trybunał wskazuje, że strajk tego rodzaju (w tej sprawie „dziki”, niezapowiedziany strajk) nie może zostać uznany za „nadzwyczajne okoliczności” w rozumieniu art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 261/2004 z takim skutkiem, iż zwalnia obsługującego przewoźnika lotniczego z ciążącego na nim obowiązku odszkodowania przewidzianego w art. 5 ust. 1 lit. c) i art. 7 ust. 1 tego rozporządzenia. We wskazanych orzeczeniach, Trybunał podkreśla również, że strajk stanowi dla pracowników prawo zagwarantowane, natomiast fakt, iż powołują się oni na to prawo i w konsekwencji podejmują działania w tym zakresie, należy uznać za część systemu przewidywalnego dla każdego pracodawcy, w szczególności gdy taki strajk (jak w sprawie niniejszej) został wcześniej zapowiedziany (motyw 32 wyroku TS z dn. 23.03.21 r.). Trybunał podkreślił również, że wystąpienie strajku stanowi zdarzenie przewidywalne dla pracodawcy, który ma co do zasady możliwość przygotowania się na nie i w razie potrzeby złagodzenia jego konsekwencji. Przewoźnik lotniczy w obliczu strajku pracowników, który jest uzasadniony żądaniami związanymi z warunkami pracy i wynagrodzenia, nie może twierdzić, że w żaden sposób nad nim nie panuje (motywy 35 oraz 36 wyroku TS z dn. 23.03.21 r.).

W świetle materiału zebranego w niniejszej sprawie uznać należy że przewoźnik niewątpliwie wiedział o planowanym strajku, na co zareagował zmianą planów i przydzieleniem dodatkowych dyżurów. Wobec niepowodzenia negocjacji układu zbiorowego pracy pozwany miał świadomość możliwości wystąpienia strajku, nawet przed jego oficjalnym ogłoszeniem, a jako przewoźnik lotniczy musiał liczyć się koniecznością wypłaty odszkodowań w przypadku dojścia do skutku strajku swoich pracowników i następczego odwołania lotów, gdyż wydarzenie takie stanowi zdarzenie przewidywalne dla pracodawcy wobec upadku wcześniejszych negocjacji. W ocenie Sądu Okręgowego, nie zaszły podstawy do uznania, iż w niniejszej sprawie nastąpiły nadzwyczajne okoliczności wyłączające odpowiedzialność przewoźnika do przyznania powodowi zryczałtowanego odszkodowania w oparciu o art. 7 ust. 1 c) powołanego rozporządzenia. Wobec braku wystąpienia nadzwyczajnych okoliczności nie zaszła zatem potrzeba do oceny, czy pozwany podjął wszelkie racjonalne środki celem uniknięcia skutków nadzwyczajnego zdarzenia

Niemniej jednak wskazać należy w tym miejscu na motyw 14 rozporządzenia nr 261/2004 który stanowi, iż nadzwyczajne okoliczności, wyłączające odpowiedzialność przewoźnika za opóźniony lub odwołany lot mogą w szczególności zaistnieć w przypadku strajków mających wpływ na działalność przewoźnika. Z orzecnictwa Trybunału dotyczącego pojęcia „nadzwyczajnych okoliczności” w rozumieniu art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 261/2004 wynika jednak, że zdarzenia których pochodzenie ma charakter „wewnętrzny” należy odróżnić od zdarzeń, których pochodzenie ma charakter „zewnętrzny” wobec obsługującego przewoźnika lotniczego. Jak wynika z motywów 42-44 wyroku TS z dnia 23.03.21 r., wskazując w motywie 14 rozporządzenia nr 261/2004, że nadzwyczajne okoliczności mogą zaistnieć w szczególności w przypadku strajków mających wpływ na działalność obsługującego przewoźnika lotniczego, prawodawca Unii zamierzał odnieść się do strajków zewnętrznych względem działalności danego przewoźnika lotniczego. Z powyższego wynika, że w szczególności mogą stanowić „nadzwyczajne okoliczności” w rozumieniu art. 5 ust. 3 tego rozporządzenia strajki podejmowane przez kontrolerów lotniczych lub pracowników portu lotniczego (zob. podobnie wyrok z dnia 4 października 2012 r., F., C-22/11, EU:C:2012:604). Ponieważ tego rodzaju strajki nie wchodzą ponadto w zakres działalności tego przewoźnika i tym samym nie pozwalają mu na skuteczne panowanie nad nimi, stanowią one „nadzwyczajne okoliczności” w rozumieniu art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 261/2004. Natomiast strajk zainicjowany, a następnie podjęty przez członków własnego personelu danego przedsiębiorstwa transportu lotniczego stanowi zdarzenie „wewnętrzne” tego przedsiębiorstwa, włącznie ze strajkiem wszczętym przez związki zawodowe, o ile działają one w interesie jego pracowników. Jako, iż sprawa niniejsza dotyczy strajku o charakterze „wewnętrznym” dla przewoźnika przyjąć należy, że strajk pracowników przewoźnika nie mógł być uznany za okoliczność nadzwyczajną wyłączającą odpowiedzialność pozwanego. Z tych wszystkich względów,

na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone orzeczenie i przyznał powodom odszkodowanie, zgodnie z treścią rozporządzenia 261/2004.

Powodom należały się również odsetki za opóźnienie w wypłacie odszkodowania. Odsetki te na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. zasądzono od dnia następującego po dniu odwołanego lotu tj. 9 listopada 2019 r.

Z powyższych względów zmianie podlegało również rozstrzygnięcie o kosztach procesu. Wobec tego, iż pozwany przegrał postępowanie w całości, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. pozwany obowiązany jest do zwrotu na rzecz każdego z powodów kwoty w wysokości 1.114,75 zł, na którą złożyła się opłata od pozwu w wysokości 400 zł (2x200), opłata za korespondencję w wysokości 29,50 zł (2x14,75zł) oraz wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 900 zł dla każdego z powodów, ustalone w oparciu o § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. O odsetkach od kosztów orzeczono na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c.

O kosztach postępowania w instancji odwoławczej Sąd Okręgowy postanowił na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., zasądzając od pozwanego na rzecz powodów zwrot opłaty od apelacji w kwocie po 200 zł oraz zwrot kosztów zastępstwa prawnego w wysokości po 450 zł na podstawie § 2 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia.

O odsetkach od kosztów orzeczono na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c.